

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova

Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei



„Aprob”

Directorul Colegiului „Vasile Lupu” din Orhei

Valentina

Valentina SANDUL

„17” mai 2019

Curriculum la disciplina

F.06.O.014 Educația incluzivă

Specialitatea:

11210 Educație timpurie

Calificarea:

Asistent al educatorului

2019

Aprobat:

Consiliul Profesorat al Colegiului „Vasile Lupu” din Orhei

Director *Vam*

Valentina Sandul

din „17” mai 2019



Catedra „Științe ale Educației”

Șef catedră *RSF*

Ruslana Savin

din „03 ” mai 2019

Coordonat cu:

Colegiul „Alexei Mateevici” din Chișinău

director *Bercu*

Victoria Bercu

28 mai 2019

Instituția Publică de Educație Timpurie nr. 4 „Clopotel” din municipiul Orhei

director *Chirtoaca*

Victoria Chirtoaca

16 mai 2019



Autori:

Ruslana SAVIN, grad didactic doi, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Zinaida CAZACU, grad didactic întâi, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Recenzenți:

Victoria DOBROV, grad didactic doi, Colegiul „Vasile Lupu” din Orhei

Adresa Curriculumului în Internet

Portalul național al învățământului profesional tehnic

<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională	4
III. Competențele profesionale specifice disciplinei	5
IV. Administrarea disciplinei	5
V. Unitățile de învățare	5
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	7
VII. Studiul individual ghidat de profesor	7
VIII. Lucrări practice recomandate	8
IX. Sugestii metodologice	8
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	9
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu	11
XII. Resursele didactice recomandate elevilor	12

I. Preliminarii

Diversitatea de schimbări de ordin economic și sociocultural au generat fenomenul excluderii unor categorii de copii din procesul educațional și social ca urmare a migrației, a segmentării populației, a inegalității din punct de vedere financiar, a problemelor de sănătate și denaturării principiilor solidarității umane. În pofida rolului tradițional al educației de a promova coeziunea, realitatea demonstrează că aceasta tinde să sporească segmentarea culturală și socială. Fenomenul dat este cauzat de contextul socioeconomic actual, limitarea accesului la educație a unor indivizi sau a grupurilor de indivizi. Acest fapt, explică importanța deosebită acordată în prezent reconceptualizării sistemului educațional din perspectiva incluziunii.

Educația incluzivă prevede schimbarea și adaptarea continuă a sistemului educațional pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din aceasta, pentru a oferi o educație de calitate tuturor în contexte integrate și medii de învățare comună.

Reformele din domeniul educației în rezultatul cărora are loc includerea în învățământul general a tot mai mulți copii cu cerințe educaționale speciale, evidențiază necesitatea restructurării politicilor și practicilor școlare pentru a răspunde necesităților fiecărui copil. În acest proces, rolul primordial îi revine și *Asistentului al Educatorului* care în calitate de agent al schimbării trebuie să promoveze la nivel de instituție de educație timpurie, beneficiile educației incluzive orientate spre asigurarea participării tuturor copiilor în educație în medii comune de învățare.

II. Motivația, utilitatea disciplinei pentru dezvoltarea profesională

Schimbările în domeniul educației, inclusiv reforma sistemului rezidențial de îngrijire a copilului, includerea în învățământul general a tot mai mulți copii cu cerințe educaționale speciale impun restructurarea și reconsiderarea culturii, politicilor și practicilor educaționale, astfel încât acestea să răspundă diversității copiilor și necesităților lor.

O grădiniță incluzivă este utilă tuturor. Susțin cu tărie că un copil cu CES se poate dezvolta mult mai bine într-o colectivitate de copii normali deoarece în viață va trebui să trăiască cu aceștia și alături de ei.

Educația incluzivă este un proces complex, de durată, care necesită analize, schimbări și construcții continue pentru a realiza politici și practici incluzive și a asigura bazele unei culturi incluzive. Grădinița de azi trebuie să își proiecteze cu claritate scopurile și formele de sprijin adecvate pentru a primi toți copiii, a le asigura acoperirea nevoilor lor educaționale și a oferi astfel posibilitatea germenilor unei societăți bazată pe accesibilitate, participare socială responsabilă și colaborare.

Educația trebuie înțeleasă ca un proces pe tot parcursul vieții, începând cu perioada prenatală. Ea nu este numai responsabilitatea pedagogilor, ci și a familiei și comunității în care se naște și crește copilul și trebuie să devină o cerință internă a fiecăruia. Educația de calitate se transformă în autoeducație. Responsabilitatea trece de la cei care o promovează spre cei care sunt formați.

III. Competențele profesionale specifice disciplinei

- CS1.** Formarea viziunii de ansamblu asupra celor mai importante concepte, principii, definiții privind educația incluzivă.
- CS2.** Familiarizarea cu particularitățile de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale.
- CS3.** Formarea competențelor de elaborare/realizare a planului educațional individualizat în organizarea procesului educațional incluziv.
- CS4.** Determinarea rolurilor și responsabilităților actorilor implicați în promovarea educației incluzive.
- CS5.** Achiziționarea unor modele de analiză și acțiune operaționale în contexte educaționale incluzive.
- CS6.** Dezvoltarea atitudinilor pozitive, a gândirii critice și relaționale în procesul susținerii practicilor incluzive.

IV. Administrarea disciplinei

semestrul	Total ore	Numărul de ore			Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
		Contact direct		Lucrul individual		
		Prelegere	Seminar			
6	60	20	25	15	Examen	2

V. Unitățile de învățare

Unități de Competență	Unități de conținut
I.Educația incluzivă – cadrul conceptual și legislativ	
UC.1 Explicarea conceptelor prin prisma actelor normative.	1. Educația incluzivă: delimitări conceptuale – educația incluzivă, integrare, incluziune, șanse egale, protecție socială, deficiență, incapacitate, handicap, cerințe educaționale speciale. 2. Cadrul normativ care determină implementarea educației incluzive.
II.Particularități de dezvoltare a copilului	
UC.2 Diferențierea particularităților de dezvoltare a copilului în funcție de criteriul vîrstă	1. Adaptarea copilului cu cerințe educaționale speciale. 2. Strategii de dezvoltare a copilului cu cerințe educaționale speciale.

III.Evaluarea și abordarea individualizată	
UC.3 Cunoașterea structurilor/ instituțiilor care realizează evaluarea primară/inițială și cele care realizează evaluarea complexă multidisciplinară a dezvoltării copilului; UC.4 Descrierea planului educațional individualizat.	1. Evaluarea dezvoltării copilului. - evaluarea inițială; - evaluarea complexă și multidisciplinară; - alte evaluări complementare. 2. Planul educațional individualizat: <i>definiție, funcții, scop, structura.</i> 3. Activități de sprijin pentru copii cu cerințe educaționale speciale. - Terapii specifice: terapia logopedică, kinetoterapia, ludoterapia, ergoterapia, art-terapia, centrul de resurse pentru educația incluzivă.
IV.Parteneriatul în educația incluzivă	
UC.5 Ilustrarea modalităților de realizare a parteneriatului în educația incluzivă	1. Parteneriatul educațional- abordări conceptuale: - Tipurile de parteneriat. 2. Colaborarea între școală și familie în procesul educației inclusive: - Rolurile actorilor implicați în parteneriat; - Principiile fundamentale de întemeiere a parteneriatului.
V.Managementul educației incluzive	
UC.6 Distingerea nivelurilor de management în educația incluzivă. UC.7 Descrierea actorilor și atribuțiile acestora în procesul de management al educației.	1. Nivelurile de management în educația incluzivă. 2. Factorii care influențează incluziunea la nivelul școlii.

VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

	Unitatea de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Prelegeri	Practică/ Seminar	
1.	Educația incluzivă – cadrul conceptual și legislativ	10	3	5	2
2.	Particularități de dezvoltare a copilului	10	4	5	1
3.	Evaluarea și abordarea individualizată	18	4	5	9
4.	Parteneriatul în educația incluzivă	12	6	5	1
5.	Managementul educației incluzive	10	3	5	2
Total		60	20	25	15

VII. Studiul ghidat de profesor

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Termeni de realizare
I.Educația incluzivă – cadrul conceptual și legislativ			
1.1. Cadrul normativ care determină implementarea educației incluzive.	Scheme Schematizarea documentelor de politici naționale și internaționale referitoare la incluziunea socială și educațională.	Prezentarea schemelor	Săptămâna a 2-a a 3-a
II.Particularități de dezvoltare a copilului			
2.1 Particularitățile de dezvoltare ale copilului. Particularitățile de dezvoltare ale copilului cu cerințe educaționale special.	Diagrama Venn	Prezentare PPT	Săptămâna a 4-a a 6-a

III. Evaluarea și abordarea individualizată			
3.1 Evaluarea dezvoltării copilului.	Proiect individual	Demonstrarea proiectului	Săptămâna a 7-a a 8-a
IV. Parteneriatul în educația incluzivă			
4.1 Implicarea familiei în activitatea grădiniței incluzive.	Proiect de grup <i>Modalități de sensibilizarea familiei privind incluziunea educațională.</i>	Susținerea proiectelor	Săptămâna a 9-a a 11-a
V. Managementul educației incluzive			
5.1 Dezvoltarea grădiniței incluzive.	Proiect individual <i>Dezvoltarea unei grădinițe incluzive.</i>	Prezentarea proiectului	Săptămâna a 12 -a a 14 -a

VIII. Lucrările practice recomandate

1. Elaborarea unui proiect de sensibilizare a comunității privind incluziunea educațională a copiilor cu cerințe educaționale speciale.
2. Elaborarea unei schițe de plan educațional individualizat în baza unui studiu de caz.

IX. Sugestii metodologice

Elementul de bază al Curriculumului sunt competențele ce trebuie formate și dezvoltate în procesul de formare profesională. Acestea vor fi formate prin organizarea eficientă a procesului de instruire. Pentru aceasta sunt necesare două condiții:

1. *Organizarea activităților.* Pentru buna organizare a procesului didactic ambii participanți necesită de a-și organiza activitățile. De modul cum sunt organizate acestea depinde în mare măsură nivelul de formare a competențelor. În această ordine de idei, în procesul de organizare a activităților se vor asigura:

- condiții optime pentru buna colaborare dintre elev și profesor;
- un set de procese care duc la îmbunătățirea relațiilor dintre părți;
- un nivel de implicare a părților acționând în baza unor reguli și acțiuni prestabilite.

2. *Selectarea adecvată a metodelor de instruire.* Se recomandă utilizarea metodelor de instruire precum: expunerea, conversația, metoda demonstrației, lucrul cu sursele bibliografice, activitate în grup, simularea de caz/situație, brainstorming, explozia stelară, întocmirea de referate, elaborarea proiectelor individuale și de grup.

În activitățile practice, accentul se va pune pe îndeplinirea cu exactitate și la timp a sarcinilor de lucru. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări nu numai dezvoltarea abilităților individuale, dar și a celor de lucru în echipă.

În activitățile individuale, accentul se va pune pe studiere, analiza și sistematizarea materialului teoretic și practic în scopul îndeplinirii sarcinilor de lucru individual. Acestea vor fi prezentate în formă de portofolii, proiecte, sarcini specifice etc.

X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Axarea procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe presupune efectuarea evaluării pe parcursul întregului proces de instruire. Evaluarea continuă va fi structurată în evaluări formative și evaluări sumative (finale) ce țin de interpretarea creativă a informațiilor și de capacitatea de a rezolva studiile de caz.

Activitățile de evaluare vor fi orientate spre motivarea elevilor și obținerea unui feedback continuu, fapt ce va permite corectarea operativă a procesului de învățare, stimularea autoevaluării și a evaluării reciproce, evidențierea succeselor, implementarea evaluării selective sau individuale.

Pentru a eficientiza procesele de evaluare, înainte de a demara evaluările, cadrul didactic va aduce la cunoștința elevilor tematica lucrărilor, modul de evaluare (bareme/grile/criterii de notare) și condițiile de realizare a fiecărei evaluări.

Drept suport de produse pentru măsurarea competențelor se vor utiliza:

- suportul de curs;
- documente text cu informații specifice disciplinei;
- scheme elaborate la nivel individual;
- prezentări a lucrurilor de grup.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor cognitive sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Proiect elaborat	▪ Validitatea proiectului - gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă. ▪ Completitudinea proiectului - felul în care au fost evidențiate conexiunile și perspectivele interdisciplinare ale temei, competențele și abilitățile de ordin teoretic și practic și maniera în care acestea servesc conținutului științific. ▪ Elaborarea și structura proiectului - acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor. ▪ Calitatea materialului folosit în realizarea proiectului, bogăția și varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora,

		semnificația datelor colectate s.a. ▪ Creativitatea - gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei.
2.	Referat	▪ Corespunderea referatului temei. ▪ Profunzimea și completitudinea dezvoltării temei. ▪ Adecvarea la conținutul surselor primare. ▪ Coerența și logica expunerii. ▪ Utilizarea dovezilor din sursele consultate. ▪ Gradul de originalitate și de noutate. ▪ Nivelul de erudiție. ▪ Modul de structurare a lucrării. ▪ Justificarea ipotezei legate de tema referatului. ▪ Analiza în detaliu a fiecărei surse de documentare.
3.	Rezumat oral	▪ Expune tematica lucrării în cauză. ▪ Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. ▪ Expunerea orală este concisă și structurată logic. ▪ Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. ▪ Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/3 din textul inițial.
4.	Rezumat scris	▪ Expune tematica lucrării în cauză. ▪ Utilizează formulări proprii, fără a distorsiona mesajul lucrării supuse rezumării. ▪ Textul rezumatului este concis și structurat logic. ▪ Folosește un limbaj bogat, adecvat tematicii lucrării în cauză. ▪ Fidelitatea: înțelegerea esențialului și reproducerea lui, nu trebuie să existe contrasens. ▪ Coerența: rezumatul are o unitate și un sens evidente, lizibile pentru cei care nu cunosc textul sursă. ▪ Progresia logică: înlănțuirea ideilor, prezentarea argumentelor sunt clare și evidente. ▪ Angajamentul autorului, aptitudine critică corect evaluată și transpusă. ▪ Respectarea modalităților de enunțare a textului sursă: rezumatul este o oglindă micșorată dar fidelă textului sursă. ▪ Muncă pertinentă de reformulare: rezumatul nu este un colaj de citate. ▪ Respectarea coeficientului de reducere a textului: 1/4 din textul inițial. ▪ Stăpânirea normelor sintactice la nivel de prezentare logică a ideilor, frazelor, paragrafelor textului. ▪ Text formatat citeț, lizibil. plasarea clară în pagină.
5.	Studiu de caz	▪ Corectitudinea interpretării studiului de caz propus. ▪ Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora. ▪ Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. ▪ Corectitudinea lingvistică a formulărilor. ▪ Utilizarea adecvată a terminologiei în cauză. ▪ Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz.

		▪ Punerea în evidență a subiectului, problematicii și formularea. ▪ Logica sumarului. ▪ Referință la programe. ▪ Completitudinea informației și coerența între subiect și documentele studiate. ▪ Noutatea și valoarea științifică a informației. ▪ Exactitatea rezultatelor și rigoarea probelor. ▪ Capacitatea de analiză și de sinteză a documentelor, adaptarea conținutului. ▪ Originalitatea studiului, a formulării și a realizării. ▪ Personalizarea (să nu fie lucruri copiate). ▪ Aprecierea critică, judecată personală a elevului.
--	--	---

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii

Resursele necesare pentru predarea unității de curs Educația incluzivă sunt:

- Suport de curs la unitatea didactică;
- Portofoliile elevilor;
- Exemple de Plan educațional individualizat;
- Filmulețe pentru diverse activități cu implicarea copiilor cu CES;
- Literatură didactică;
- Postere, imagini, planșe;
- Proiector.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată / accesată / procurată resursa
1.	Cadrul de referință al Educației timpurii din Republica Moldova/MECC, Chișinău: Lyceum, 2018.	Biblioteca colegiului
2.	Curriculum pentru educație timpurie/ MECC al RM, Chișinău: Lyceum, 2019.	Biblioteca colegiului
3.	Eftodi A., <i>PEI – structură model și ghid de implementare</i> , Ed. Cetatea de Sus, Chișinău 2012.	Biblioteca colegiului Catedra „Științe ale Educației”
4.	Danii A., Popovici D.-V., Racu A., <i>Intervenția psihopedagogică în școala incluzivă</i> , Ed. Tipografia Centrală, Chișinău 2007.	Biblioteca colegiului
5.	Gavriliță L., Cernomoriș T., <i>Cadrul legislativ/normativ în domeniul educației inclusive (compilație)</i> , Chișinău 2012.	Internet
6.	Gherguț A., <i>Psihopedagogia persoanelor cu cerințe educaționale speciale</i> , Ed. Polirom.	Internet
7.	Hadîrcă M., Cazacu T., <i>Adaptări curriculare și evaluarea progresului școlar în contextul Educației Incluzive (ghid metodologic)</i> , Ed. Cetatea de Sus, Chișinău 2012.	Biblioteca colegiului Catedra „Științe ale Educației”
8.	Petrov E., <i>Educația incluzivă – unitate de curs</i> , Ed. Cetatea de Sus, Chișinău 2012.	Biblioteca colegiului Catedra „Științe ale Educației”
9.	Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani: (variantă revăzută/dezvoltată), Chișinău: Lyceum, 2019.	Biblioteca colegiului
10.	Verza E., <i>Psihopedagogia specială</i> , Ed. Didactică și Pedagogică, București 1991.	Biblioteca colegiului Catedra „Științe ale Educației” Internet
11.	Vrasmaș E., <i>Ghid pentru cadre didactice de sprijin (CDS)</i> , Ed. Vanemond, București 2005.	Internet
12.	Vrînceanu M., Pelivan V., <i>Incluziunea socio-educțională a copiilor cu handicap în grădinița de copii</i> , Chișinău 2013.	Biblioteca colegiului Internet